

חוק בנק ישראל, התשי"ד – 1954***פרק ראשון: פרשנות****הגדרות**

1. בחוק זה -
- "הועדה", "המועצה" - הועדה המייעצת או המועצה המייעצת, שנתמנתה לפי סעיף 20 או 23, הכל לפי הענין;
- "הנגיד" - נגיד הבנק שנתמנה לפי סעיף 8;
- "מטבע" - כאמור בסעיף 1 לחוק מטבע השקל החדש, התשמ"ה - 1985¹;
- "מטבע-חוץ" - (1) שטרי כסף או שטרי בנק או מעות שהם הילך חוקי בכל ארץ שהיא, חוץ ממטבע ישראלי, וכן שטריכסף, שטריבנק או מעות שהיו בזמן מן הזמנים הילך חוקי והניתנים להמרה למטבע שהוא הילך חוקי בכל ארץ שהיא;
- (2) שטריחליפין, אגרות אשראי ויתרות בבנק המשתלמים שלא במטבע ישראלי;
- "תאגיד בנקאי" - כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981², לרבות תאגיד עזר כמשמעותו באותו חוק.

פרק שני: בנק ישראל ותפקידיו**בנק ישראל ומעמדו**

2. (א) מוקם בזה בנק שייקרא "בנק ישראל" (להלן - הבנק) ושיהא גוף מואגד, ותפקידיו, סמכויותיו והנהלתו יהיו כנקבע בחוק זה.
- (ב) הבנק רשאי להתקשר בחוזים, לרכוש, להחזיק ולהעביר רכוש, ולהיות צד בכל משא ומתן, משפטי או אחר, ולעשות כל פעולה אחרת לביצוע חוק זה.

תפקידי הבנק

3. תפקידיו של הבנק יהיו לנהל, להסדיר ולכוון את מערכת המטבע וכן להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, בהתאם למדיניות הכלכלית של הממשלה ולהוראות חוק זה, על מנת לקדם באמצעים מוניטאריים-
- (1) ייצוב ערכו של המטבע בישראל ומחוץ לישראל;
- (2) רמה גבוהה של ייצור, תעסוקה, הכנסה לאומית והשקעות הון בישראל.

מקום מושבו של הבנק

4. מקום מושבו של הבנק יהיה בירושלים, והוא רשאי לפתוח סניפים ולמנות סוכנים בכל מקום אחר.

פרק שלישי: הון הבנק, קרן מילואים וחלוקת רווחים**הון הבנק**

5. (א) הון הבנק יהיה עשרה מיליון לירות.
 (ב) שר האוצר רשאי להורות, לפי המלצת הנגיד ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, על הגדלת הון הבנק ועל המקורות להגדלת ההון.

קרן שמורה

6. (א) לבנק תהיה קרן שמורה בסכום של עשרה מיליון לירות.
 (ב) הנגיד רשאי, באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת, להורות -
 (1) על הגדלת סכום הקרן השמורה בדרך הפרשה מתוך רווחי הבנק;
 (2) על שימוש בכספי הקרן השמורה להגדלת הון הבנק או לכיסוי הוצאות הבנק היתרות על הכנסותיו.

רווחי הבנק

7. תוך ששים יום מתום כל שנת עסקים של הבנק יעביר הבנק לממשלה את רווחיו הנקיים, ובלבד שאם ניתנה הוראה לפי סעיף 6(ב)1 יפריש תחילה לקרן השמורה את הסכום הקבוע בהוראה.

פרק רביעי: הנגיד, ומשנה לנגיד - סמכויותיהם ותפקידיהם**הנגיד**

8. נגיד הבנק ימונה על ידי נשיא המדינה על פי המלצתה של הממשלה.

תפקידי הנגיד וסמכויותיו

9. (א) הנגיד ינהל את הבנק.
 (ב) הנגיד ישמש יועץ לממשלה בענייני מטבע ובעניינים כלכליים אחרים.

משנה לנגיד

10. הממשלה, תוך התייעצות עם הנגיד, תמנה משנה לנגיד או שני משנים לנגיד.

תפקידי משנה לנגיד

11. משנה לנגיד ימלא אותם תפקידים מתפקידי הנגיד ויהא מוסמך באותן הסמכויות מסמכויותיו שהנגיד יקבעם באישור הממשלה, ויסייע בידי הנגיד בביצוע תפקידיו לפי חוק זה; בהעדרו של הנגיד ימלא את מקומו וישתמש בסמכויותיו המשנה לנגיד שייקבע על ידי הממשלה.

תקופת כהונתו של הנגיד והמשנה לנגיד

12. מינוים של הנגיד ושל משנה לנגיד יהיה לחמש שנים ואפשר לשוב ולמנותם; אלא שמינויו הראשון של משנה לנגיד יהיה לארבע שנים.

איסור התעסקות אחרת

13. הנגיד והמשנה לנגיד חייבים להקדיש את כל שעות עבודתם לענייני הבנק ואסור להם -
- (1) להיות חבר כנסת או חבר רשות מקומית;
 - (2) להיות בעל מניות או בעל זכות דומה אחרת בתאגיד בנקאי;
 - (3) להיות עובד ציבורי, כמשמעותו בפקודת הפרשנות³, או למלא כל משרה ממשלתית או אחרת, בשכר או בלי שכר;
 - (4) לעסוק בכל עסק;
- אולם מותר להם -
- (1) להיות נציג הממשלה או הבנק בחברה שהשליטה עליה בידי הממשלה או למלא תפקיד במוסד ציבורי או במוסד מדעי, או להתמנות ולפעול כחבר ועדה שהורכבה על ידי הממשלה או הכנסת, והכל שלא על מנת לקבל פרס;
 - (2) לקבל תפקיד אקדמאי;
 - (3) להיות, בהסכמת הממשלה, חבר בוועדה בינלאומית ובמוסד בינלאומי, שלא על מנת לקבל פרס.

משכורת וקצבה לנגיד ולמשנה לנגיד

14. הממשלה תקבע את המשכורות של הנגיד ושל משנה לנגיד⁴.

הפסקת כהונתו של הנגיד

15. (א) נשיא המדינה רשאי, על פי הצעת הממשלה שהוגשה בכתב, להפסיק את כהונתו של הנגיד, אם -
- (1) קיימים חילוקי דעות בין הממשלה לבין הנגיד בשאלות עקרוניות של מדיניות הנוגעות לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3, והמונעים, לדעת הממשלה, שיתוף-פעולה יעיל;

- (2) עשה מעשה שלדעת הממשלה אינו הולם את מעמדו כנגיד ;
- (3) פעל בניגוד לאמור בסעיף 13.
- (4) איבד את הכושר לבצע תפקידיו.
- (ב) הצעת הממשלה לנשיא לפי סעיף-קטן (א) תובא לידיעת ועדת הכספים של הכנסת עם הגשתה לנשיא.

משכורת וקצבה לנגיד שהופסקה כהונתו

16. הופסקה כהונתו של הנגיד לפי סעיף 15(1) או (4), תשולם משכורתו עד תום תקופת הכהונה שנתמנה לה, ועם תום אותה תקופה תשולם לו קצבה שתיקבע לפי סעיף 14; אך לא תשולם לנגיד משכורת כאמור, אם הופסקה כהונתו לפי סעיף 15(2) או (3).

התפטרות הנגיד לרגל חילוקי דעות

17. החליטה הממשלה לקבל את התפטרות הנגיד לאחר שהודיע הנגיד לממשלה, שלרגל חילוקי דעות בשאלות עקרוניות של מדיניות הנוגעות לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3, אין הוא רואה אפשרות לשיתוף פעולה יעיל, והמליצה הממשלה על יסוד זה לפני נשיא המדינה על קבלת התפטרותו של הנגיד והנשיא קיבל אותה, תשולם לנגיד משכורתו עד תום תקופת הכהונה שנתמנה לה ועם תום תקופה זו תשולם לו קצבה שתיקבע לפי סעיף 14.

הפסקת כהונתו של המשנה לנגיד

18. הממשלה רשאית, לאחר התייעצות עם הנגיד, להפסיק את כהונתו של משנה לנגיד אם -
- (1) עשה מעשה שלדעת הממשלה אינו הולם את מעמדו כמשנה לנגיד ;
- (2) פעל בניגוד לאמור בסעיף 13 ;
- (3) איבד את הכושר לבצע תפקידיו.

משכורת וקצבה למשנה לנגיד שהופסקה כהונתו

19. הופסקה כהונתו של משנה לנגיד לפי סעיף 18(3), תשולם לו משכורתו עד תום תקופת הכהונה שלה נתמנה, ועם תום אותה תקופה תשולם קצבה שתיקבע לפי סעיף 14; אך לא תשולם למשנה לנגיד משכורת כאמור, אם כהונתו הופסקה לפי סעיף 18(1) או (2).

פרק חמישי: ועדה מייעצת, מועצה מייעצת - מינוין ותפקידיהן

מינוי ועדה מייעצת

20. (א) הממשלה תמנה ועדה מייעצת של לא יותר מאחד-עשר חברים ותמנה מהם יושב ראש וסגנו. לפחות שבעה מחברי הועדה לא יהיו עובדים של תאגיד בנקאי.

(ב) סגן יושב ראש ימלא את תפקידו של יושב ראש, כל אימת שיושב ראש נעדר מתפקידו העדר זמני.

תפקידי הועדה

21. הועדה תייעץ לנגיד בכל ענין שעליו להיוועץ אתה לפי חוק זה, ובכל ענין אחר הנוגע לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3.

סדרי הדיון של הועדה

22. (א) הועדה תכונס בהזמנות שבכתב על ידי היושב ראש שלה לפחות אחת לחודש וכל אימת שידרוש זאת הנגיד.
- (ב) רוב חברי הועדה וביניהם היושב ראש יהוו מנין חוקי בישיבות הועדה.
- (ג) הנגיד יהיה נוכח בישיבות הועדה.

המועצה ותפקידיה

23. (א) הממשלה תמנה מועצה מייעצת שתהיה מורכבת מחברי הועדה ועוד עשרה חברים. יושב ראש הועדה יהיה גם יושב ראש המועצה, וסגנו של יושב ראש הועדה יהיה גם סגנו של יושב ראש המועצה, והוא ימלא את תפקידו של יושב ראש המועצה, כל אימת שנעדר מתפקידו העדר זמני. לפחות עשרה מחברי המועצה לא יהיו עובדים של תאגיד בנקאי.
- (ב) הנגיד ימסור למועצה דין וחשבון על עיצוב המדיניות המוניטארית ועל כל הצעדים החשובים שיש לנקוט לביצוע מדיניות זו.
- (ג) המועצה תייעץ לנגיד בכל ענין הנוגע לתפקידי הבנק שיובא בפניה על ידי הועדה או שיועלה על סדר יומה על ידי אחד מחבריה.
- (ד) המועצה תכונס בהזמנות שבכתב על ידי היושב ראש שלה לפחות אחת לחדשיים וכל אימת שידרשו זאת הנגיד או שבעה מחברי המועצה.
- (ה) רוב חברי המועצה וביניהם היושב ראש יהיו מנין חוקי בישיבות המועצה.
- (ו) הנגיד יהיה נוכח בישיבות המועצה.

דו"ח על דיוני הועדה והמועצה

24. הנגיד ימציא לממשלה מדי חודש בחדשו, דין וחשבון על הדיונים וההחלטות של הועדה והמועצה ועל הצעדים שנקטו בעקבותיהם.

פסלות להיות חבר הועדה או המועצה

25. עובד מדינה לא יהיה חבר בועדה או במועצה.

תקופת הכהונה של חבר הועדה או המועצה

26. חבר הועדה וחבר המועצה יתמנו לשנתיים ואפשר לשוב ולמנותם.

פרק שישי: אמצעי תשלום

סמכות להוציא מטבע

27. הבנק רשאי להוציא ולחזור ולהוציא מטבע בסכום שלא יעלה על הסכום שקבע הנגיד בהתייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה.

איסור על הוצאת מטבע

28. (א) שום אדם זולת הבנק לא יוציא ולא יפיץ שטרי כסף, שטרי בנק, מעות, מסמך או כל דבר אחר, אשר הנגיד, לאחר התייעצות עם הועדה, קבע כי הם עשויים להיות תחליף מטבע.
(ב) שר האוצר רשאי להחרים כל תחליף מטבע.

התחייבות הבנק לפי שטרי כסף ומעות

29. כל מטבע הוא התחייבות הבנק שלעומתו הבנק יחזיק בזכות לטובתו; ואולם מטבע המוחזק בידי הבנק לא יראוהו כמטבע שהוצא ולא יהיה חלק מחשבון זכות או חובה של הבנק.

הילך חוקי

30. הצעת מטבע תהא הילך חוקי בישראל, כדי הסכום הנקוב במטבע.

שטרי כסף או מעות, צורתם ותכנם

31. (א) הנגיד, בהתייעצות עם המועצה ובאישור שר האוצר, יקבע את ערכם הנקוב, צורתם, תכנם ושאר הפרטים של שטרי הכסף שיוצאו לפי סעיף 27; שטרי הכסף ישאו את חותם חתימותיהם של הנגיד ושל יושב-ראש המועצה.
(ב) הנגיד, בהתייעצות עם המועצה ובאישור שר האוצר, יקבע את ערכן הנקוב של המעות שיוצאו לפי סעיף 27, תרכובתן, משקלן, תבניתן ושאר פרטיהן.

ביטול שטרי כסף ומעות

32. (א) הנגיד רשאי, באישור הממשלה וועדת הכספים של הכנסת, להורות בצו כי שטרי כסף ומעות המצויינים בצו לא יהיו הילך חוקי בישראל.
(ב) המוסר שטרי כסף או מעות שבוטלו כאמור בסעיף קטן (א) לבנק ישראל תוך תקופה שתקבע בצו יהיה זכאי לקבל תמורתם ללא עמלה הילך חוקי שווה ערך.
(ג) לא יהיה בצו לפי סעיף קטן (א) (להלן - צו ביטול) כדי לגרוע מכל חיקוק הקובע את יחידת המטבע או את חלוקתה.

- (ד) משניתן צו ביטול, כל אימת שיש לשלם במזומנים סכום שלא ניתן לשלמו אלא בשימוש בשטר כסף או במעה שביטלו, יעוגל הסכום לסכום הקרוב שניתן לשלמו בהילך חוקי, וסכום שניתן לעגלו כך כלפי מעלה או כלפי מטה - יעוגל כלפי מעלה.
- (ה) בצו ביטול מותר לקבוע כי הוראות סעיף קטן (ד) יחולו גם לענין תשלום שלא במזומנים ולענין רישום, דרך חובה או לפי ברירת המשלם או הרושם.

פירוט מטבע

33. (א) המוסר לבנק סכום כסף במטבע זכאי לקבל תמורתו באותו סכום, וללא תשלום, שטרי-כסף או מעות בעלי ערך נקוב ככל שידרוש המוסר, אלא שאם לא יוכל הבנק ליתן ככל שידרוש המוסר, יתן שטרי-כסף או מעות שערכם הנקוב קרוב ביותר לערך הנקוב שדרש המוסר.
- (ב) חובת הבנק לפי סעיף-קטן (א) לא תתפרש כחובה ליתן למוסר מטבע בעל תכונה מיוחדת או מטבע שהוצא, הודפס או הוטבע בשנה מסויימת דווקא.

מטבעות זכרון, מטבעות מיוחדים ופריטים נומיסמטיים

- 33א. (א) הוציא הבנק מטבע שהוכרז על ידי הנגיד בהתייעצות עם הממשלה כמטבע זכרון או כמטבע מיוחד או הוציא הבנק לציבור פריט נומיסמטי שהוא הילך חוקי בישראל, לא יתן אותם הבנק, על אף האמור בסעיף 33, אלא לחברה שתמונה לכך על ידי שר האוצר בהסכמת הנגיד.
- (ב) אין באמור בסעיף-קטן (א) כדי למנוע מהבנק לשמור לעצמו מטבעות זכרון, מטבעות מיוחדים או פריטים נומיסמטיים לתתם במתנה למי שימצא לנכון.
- (ג) הנגיד, באישור המועצה, יקבע את ערכם הנקוב של המטבעות שיוצאו לפי סעיף קטן (א), תרכובתם, משקלם, תבניתם ושאר פרטיהם.

החלפת שטרי כסף או מעות שנפגמו

34. הממשלה, לפי הצעת הנגיד, תתקין תקנות שלפיהן יוצא מן המחזור מטבע שנפגם אגב שימוש או שנשמד, ובדבר חליפתו של מטבע כאמור ולפי תנאים שייקבעו בתקנות.

דו"ח על עליית אמצעי התשלום

35. עלו אמצעי התשלום ביום מסויים בחמישה עשר אחוזים או יותר על סך כל אמצעי התשלום שהיו אי פעם בתוך שנים עשר החדשים האחרונים שלפני אותו יום, יגיש הנגיד מיד דין וחשבון על כך לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת ובו יפרט את הסיבות שגרמו, לדעתו, לעליית אמצעי התשלום ואת ההצעות שהוא מציע לממשלה בדבר האמצעים שיש לנקוט בעקבות העליה האמורה. "אמצעי-תשלום" לצורך סעיף זה, - סך כל המטבע שבמחזור ופקדונות עובר-ושב שבתאגידים בנקאיים, למעט מטבע שבידי תאגידים בנקאיים ופקדונות עובר-ושב של הממשלה ושל תאגידים בנקאיים.

פרק שביעי: פעולות במטבע חוץ

עסקאות בנכסים בעלי ערך בינלאומי

36. הבנק רשאי לרכוש, להחזיק ולהעביר זהב, מטבע-חוץ וניירות ערך של ממשלות זרות.

הגבלה על עסקאות מטבע חוץ

37. עסקאות במטבע-חוץ ייעשו על ידי הבנק רק עם הממשלה, הסוכנות היהודית לא"י, הקרן הקיימת לישראל, קרן היסוד בע"מ, תאגיד בנקאי, בנק או מוסד כספי מחוץ לישראל, מוסד בינלאומי או עם ממשלה זרה.

סמכות ללוות ולערוב

38. (א) הבנק רשאי, באישור הממשלה, ללוות ממשלה זרה, מבנק או ממוסד כספי מחוץ לישראל, או ממוסד כספי בינלאומי (כל אלה ייקראו להלן – מוסדות חוץ) ולשעבד להלוואה כזו נכסים המוחזקים על ידי הבנק; הממשלה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לערוב בשם המדינה להלוואה כזו.

(ב) הבנק, באישור הממשלה, רשאי להלוות כספים למוסד חוץ.

(ג) הבנק, באישור הממשלה, רשאי לערוב להלוואה שניתנה למדינה או לכל אדם בישראל, על ידי מוסד חוץ, אם לדעת הנגיד ההלוואה היא לתועלת הציבור.

הסכמים מסחריים

39. הממשלה תיוועץ בנגיד על כל הסכם מסחרי-פיננסי עם מוסד חוץ, לפני חתימתו.

פיקוח על מטבע חוץ

40. הממשלה רשאית להעביר לבנק כל סמכות מסמכויותיה לפי תקנות ההגנה (כספים), 1941⁵, או כל חוק אחר שיבוא במקומו.

שער החליפין של המטבע

41. הממשלה תיוועץ בנגיד לפני כל החלטה הנוגעת לשער החליפין של המטבע.

פרק שמיני: עסקאות אשראי של הבנק

אשראי לתאגידי בנקאיים

42. לשם הסדרת היקף האשראי הבנקאי, שער ויעודו, רשאי הבנק לספק כספים לכל תאגיד בנקאי, על ידי נכיון שטרי חליפין, שטרי חוב או מסמכים אחרים העוברים לסוחר או על ידי הלוואות מובטחות להנחת דעתו של הבנק.

תנאים למתן אשראי

43. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, לקבוע כללים לגבי התנאים שתאגידי בנקאיים ידרשו לקיימם על מנת לקבל אשראי מהבנק ובכלל זה שער הריבית וגובה העמילות ותשלומים אחרים שהם רשאים לקבל מלקוחותיהם. כללים שייקבעו כאמור יובאו לידיעתו של כל תאגיד בנקאי לפי דרישתו.

מילואות ומקדמות חירום

44. הנגיד רשאי, בנסיבות שהן לדעתו נסיבות חירום, להורות על מתן הלוואות, אף לתאגיד בנקאי שאינו יכול קיים את התנאים שנקבעו לפי סעיף 43, אם נתן התאגיד בטוחות להנחת דעתו של הנגיד, ולהורות לתאגיד הלווה שכל עוד לא פרע את ההלוואה כולה לבנק, לא יתן ולא יאריך כל אשראי או ישקיע כל השקעה אחרת, אלא באישורו המוקדם של הבנק.

הלוואות לממשלה

45. (א) הבנק לא יתן לממשלה הלוואה למימון הוצאותיה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) הבנק רשאי לתת לממשלה, לפי בקשתה -

- (1) מקדמה ארעית לצורך גישור זמני על פערים בתזרים המזומנים של הממשלה בביצוע התקציב (להלן - מקדמה ארעית), ובלבד שסך כל המקדמה הארעית לא יעלה, בכל עת, על 1.6% מסך כל התקציב השנתי הרגיל לאותה עת, ואולם בשתי תקופות במהלך שנת הכספים, לפי בחירת הממשלה, שכל אחת מהן לא תארך יותר מ-30 ימים, יכול שסך כל המקדמה הארעית יגיע עד ל- 3.2% מסך כל התקציב השנתי הרגיל לאותה עת.
- (2) הלוואה בדרך של רכישת איגרות חוב שהנפיקה הממשלה לשם מימון עודף הוצאותיה במטבע חוץ על-פני הכנסותיה במטבע חוץ;
- (3) הלוואה לשם החזר חובותיה לבנק שנוצרו על-פי דין, למעט חובות על-פי פסקה (1); תנאי ההלוואה ומועדי פרעונה ייקבעו בהסכם בין שר האוצר לבין הנגיד.

(ג) איגרות חוב שתמכור הממשלה לבנק לפי סעיף קטן (ב)(2) יהיו מאחד הסוגים הסחירים הנמכרים לציבור לפי חוק מלווה המדינה, התשל"ט - 1979, כפי שיקבע שר האוצר בהתייעצות עם הנגיד, והוראות החוק האמור יחולו עליהן, ואולם המגבלה

על יתרת סכום המלווה שבסעיף 1 שבו לא תחול; איגרות החוב יימכרו במחיר השוק כפי שיוסכם בין שר האוצר לבין הנגיד;

(ד) שר האוצר בהתייעצות עם הנגיד, רשאי לקבוע הוראות ותנאים נוספים לביצוע סעיף קטן (ג).

445-א.45 (בוטלו).

עסקאות בניירות ערך

46. (א) הבנק רשאי לקנות או למכור בשוק ניירות ערך של המדינה וכן ניירות ערך אחרים שהם התחייבות לתשלום במטבע ישראלי ונושאים ריבית קבועה.
- (ב) הבנק ישמש בסמכותו לפי סעיף זה כל אימת שהדבר נחוץ, לדעת הנגיד, להרחבתם או לצמצומם של אמצעי התשלום כמשמעותם בסעיף 35, ועל מנת למלא אחד התפקידים המפורטים בסעיף 3.

הוצאת ניירות ערך

47. הבנק רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, להוציא ניירות ערך של הבנק, לקבוע תנאיהם, למכרם ולקנותם.

פקדונות הבנק

48. הבנק רשאי לקבל פקדונות מאת תאגידי בנקאיים.

פרק תשיעי: הסדר הנזילות של תאגידי בנקאיים

נכסים נזילים של תאגידי בנקאיים

49. (א) הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, להורות לתאגידי בנקאיים להחזיק נכסים נזילים בשעור מסויים ולפי הרכב מסויים, אם הנכסים הנזילים אינם מורכבים מיתרות בבנק בלבד ולקבוע את השיעור האמור בין כאחוז מסויים של סך כל התחייבויות התאגיד בפקדונות או של סך כל נכסיו או של זה וזה ובין בדרך אחרת, וכן לקבוע שיעורים שונים לפי סוגי הפקדונות או הנכסים שיוגדרו בהוראות לענין זה.
- (ב) כל אימת שיתעורר ספק אם התחייבות מסויימת של תאגיד בנקאי יש לראותה כפקדון, יכריע בדבר הנגיד.
- (ג) "נכסים נזילים" - יתרות המופקדות בבנק ונכסים אחרים שהנגיד יקבעם לאחר התייעצות עם הועדה באישור הממשלה.

דין וחשבון על הנכסים הנזילים

50. (א) תאגיד בנקאי יגיש לבנק, לפי דרישת הנגיד ובמועד שקבע, דין וחשבון ובו פרטים על התחייבויותיו ונכסיו ככל הדרוש לחישוב סכום הנכסים הנזילים שעליו להחזיק ועל הנכסים הנזילים שהוא מחזיק בפועל.
- (ב) לא הגיש תאגיד בנקאי דין וחשבון כאמור בסעיף קטן (א) במועד שקבע הנגיד, יהא חייב בתשלום קנס לבנק בסכום או בשיעור שיקבע הנגיד בצו בהתייעצות עם הועדה ובלבד שהקנס לא יעלה על 15,000 לירות לכל יום איחור.

דין תאגיד בנקאי שלא החזיק נכסים נזילים

51. לא החזיק תאגיד בנקאי נכסים נזילים לפי סעיף 49, יהא חייב בתשלום ריבית לבנק, בשיעור שקבע הנגיד בהתייעצות עם הועדה, על ההפרש שבין סך כל הנכסים הנזילים שאותו תאגיד היה חייב להחזיק לבין סך כל הנכסים הנזילים שהחזיק לכל תקופה שהיה בה הפרש כאמור; נוסף על כך, רשאי הנגיד להורות לאותו תאגיד בנקאי, כי בתקופה שנקבעה באותה הוראה, יפסיק התאגיד או יגביל, בדרך שנקבעה בהוראה, ליתן אשראי או להשקיע השקעות ולא יחלק רווחים לבעלי המניות שלו.

ריבית על יתרות המוחזקות בבנק

52. הבנק רשאי לשלם ריבית לתאגידי בנקאיים על יתרותיהם או על חלק של יתרותיהם המוחזקים בבנק.

פרק עשירי: הסדר האשראי הבנקאי**תקרות לאשראי, להשקעות ולהתחייבויות**

53. (א) נגיד בנק ישראל רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, להורות לתאגידי בנקאיים להגביל את סך כל האשראי, ההשקעות או ההתחייבויות שלהם; לענין סעיף זה, "הגבלה" - לרבות הקפאה והקטנה.
- (ב) בהוראות לפי סעיף קטן (א) רשאי הנגיד לקבוע כי תאגיד בנקאי שיחרוג מההגבלות שיוטלו עליו יהיה חייב לשלם לבנק ישראל קנס בשיעורים כפי שיקבע.
- (ג) בהוראות לפי סעיף קטן (א) רשאי הנגיד -
- (1) להטיל את ההגבלות על כל התאגידי הבנקאיים או על סוגים מהם;
 - (2) לקבוע הגבלות נפרדות לסוגים שונים של אשראי, השקעות או התחייבויות;
 - (3) לקבוע את הבסיס לחישוב ההגבלה לפי מצב האשראי, ההשקעות או ההתחייבויות של כל תאגיד בנקאי ביום מסויים או במשך תקופה מסויימת;
 - (4) לקבוע את ההגבלה בשיעור יציב או משתנה מהבסיס האמור;
 - (5) לקבוע את שיטת חישוב החריגות, אם דרך כלל ואם לסוגים מסויימים.

שיעור הנכסים ביחס להון

54. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, לקבוע בצו את השיעור המינימלי של הון נפרע ושל יתרת רווחים נקיים שלא חולקו, אשר תאגיד בנקאי מצווה להחזיק כאחוז מסך כל נכסיו או מסך כל סוג מסויים בנכסיו שיפורט בצו.

הוראות בדבר אגרות אשראי

55. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, להורות לתאגידים בנקאיים לא להוציא אגרת אשראי, אלא אם הופקד כנגדה סכום במזומנים בשיעור שקבע באותה הוראה, והוא רשאי לקבוע שיעורים שונים לסוגי עסקאות שונים המתממנים באגרות אשראי.

שער הריבית

56. (א) הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, לקבוע בצו, דרך כלל או לסוגים של פקדונות או של עסקאות אשראי, את שער הריבית המכסימלי שתאגיד בנקאי רשאי לשלם על פקדונות וכן את שער הריבית המכסימלי, התקופות לצבירת הריבית, שיעורי העמילות והנכיון ותשלומים אחרים שתאגיד בנקאי רשאי לקבל בעד נכיון שטרות או בעד הלוואות ועסקאות אשראי אחרות.
(ב) צו לפי סעיף זה טעון אישור ועדת הכספים של הכנסת.

חובת דיווח

56א. (א) נגיד בנק ישראל רשאי לקבוע בצו כי תאגידים בנקאיים חייבים לדווח לבנק ישראל על נכסיהם, על התחייבויותיהם ועל הונם, במועדים ובדרך שיקבע.
(ב) נגיד בנק ישראל או מי שהסמיך לכך רשאי לדרוש מתאגיד בנקאי לדווח לבנק ישראל על עסקאות שעשה, והוא רשאי לעשות כאמור דרך כלל, לסוג מסויים של עסקאות או לעסקה מסויימת, לתקופות, במועדים ובדרך שיקבע.

פרק אחר עשר: הבנק - בנקאי וסוכן פיסקלי של הממשלה

הבנק סוכן הממשלה

57. (א) הבנק יהיה בישראל הבנקאי והסוכן הפיסקלי היחיד של הממשלה.
- (ב) הבנק לא יקבל מהממשלה שכר בעד שירותיו לפי סעיף זה אלא במקרים שהוסכם עליהם עם שר האוצר.
- (ג) הנהלת מילווות המדינה תהיה בידי הבנק, אם אין הוראה אחרת בחוק לגבי מילווה מסויים.
- (ד) הממשלה לא תקבל הלוואות ולא תוציא ניירות ערך אלא לאחר התייעצות עם הנגיד.

ניהול חשבון בבנק

- 57א. (א) הנגיד רשאי להתיר למי שאינו ממשלה או תאגיד בנקאי, לנהל חשבון בבנק ישראל ובלבד שהשתכנע שעיסוקו הבלעדי של אותו גוף הוא בקבלת כספים והעברתם בהיקפים משמעותיים יחסית לכלל פעילות זו במשק.
- (ב) הנגיד רשאי לקבוע תנאים לניהול חשבון כאמור, לרבות גביית עמלות ניהול או עמלות אחרות.

פרק שנים עשר: פרסום דינים וחשבונות ובקורת

דין וחשבון

58. הבנק יערך ויפרסם ברשומות -
- (1) ביום חמישי בכל שבוע דין וחשבון המשקף את סך כל המטבע שבמחזור בסיום העבודה ביום הרביעי שקדם לו ואת הנכסים שהוחזקו בידי הבנק לעומת ההתחייבות לגבי אותו מטבע;
- (2) לפחות אחת לחודש דין וחשבון המשקף את הרכבם ושווים של נכסי הבנק ואת התחייבויותיו עם סיום העסקים באחד הימים של אותו חודש. יום הסיום ויום הפרסום וכן הפרטים שיוכללו בדין וחשבון ייקבעו על ידי הנגיד בהתייעצות עם הועדה.

דין וחשבון שנתי

59. תוך חמישה חדשים לאחר תום כל שנת עסקים של הבנק, יגיש הנגיד לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת דין וחשבון שיפורסם ברבים ושיכלול מאזן שנתי וחשבון ריווח והפסד וכן סקירה המשקפת את מצב הבנק וקווי פעולתו אותה שנה, האמצעים שנקטו אגב ביצוע קווי פעולה אלה, ניתוח התנאים הכלכליים והכספיים והתנודות באמצעי התשלום ומצב נכסיו הבינלאומיים של הבנק.

שנת העסקים של הבנק

60. שנת העסקים של הבנק תהיה תקופת השנה המסתיימת ב-31 בדצמבר.

דינים וחשבונות לועדת הכספים של הכנסת

61. הנגיד רשאי, בכל עת, להגיש דינים וחשבונות לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת ולבוא לפנייה בכל ענין הנוגע לפעולותיו של הבנק, והוא יגיש דין וחשבון בעניינים כאמור, כל אימת שועדת הכספים של הכנסת תדרוש.

ביקורת על ידי מבקר המדינה

62. (א) הבנק הוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(6) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח - 1958 [נוסח משולב] (להלן - חוק מבקר המדינה).

(ב) ההוראות שבסעיפים אלה בחוק מבקר המדינה לא יחולו על ביקורת המבקר על הבנק:

- (1) סעיף 10(ב), לענין הצעת הממשלה;
 - (2) בסעיף 14(א), הקטע המתחיל "ואם ראה צורך בכך" ועד סוף סעיף קטן (א);
 - (3) סעיף 20(ג), לענין המצאת הדין וחשבון לשר הכלכלה והתכנון ולשר הנוגע לענין;
 - (4) סעיף 21, לענין בקשת הממשלה.
- (ג) הוראות סעיף זה יחולו על הבנק ועובדיו גם ביחס לפעילותם על פי כל דין אחר.

פרק שלושה עשר: הוראות וסמכויות שונות**פטור ממס**

63. לענין תשלום מסים, אגרות ותשלומי-חובה אחרים דין הבנק כדין המדינה.

64. (בוטל).

סודיות

65. (א) לא יגלה אדם ידיעה שנמסרה לו ולא יראה מסמך שהוגש לו לפי חוק זה, אולם מותר לגלות ידיעה, אם הנגיד יראה צורך בכך, לצורכי תביעה פלילית.
- (ב) לענין גילוי מסמכים וידיעות לבית משפט דין הבנק כדין המדינה.

הגבלות לאחר פרישה

66. מי שפרש משירותו בבנק יחולו עליו הוראות חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט - 1969 (להלן - חוק שירות הציבור), בשינויים המחויבים לפי הענין וכן בשינויים הבאים:

- (1) סעיף 3 לחוק שירות הציבור יחול על הנגיד, על משנה לנגיד, על עובד שהנגיד מינה לחבר הנהלת הבנק ועל עובד שהיה מדורג ערב פרישתו באחת מחמש הדרגות העליונות בדירוג עובדי הבנק;
- (2) מי שפרש משירותו בבנק לא יהיה דירקטור בתאגיד בנקאי, לא יהיה עובד של תאגיד בנקאי ולא יועסק על ידי תאגיד בנקאי, אם במסגרת תפקידו בבנק הגיע לידי מידע מתאגיד בנקאי אחר, אשר הימצאותו בידי התאגיד הבנקאי שבו הוא מבקש לקבל תפקיד כאמור, עלול לפגוע פגיעה של ממש בעסקי התאגיד האחר (להלן - המידע);
- (3) הוראות פסקה (2) לא יחולו אם עברה שנה מיום שהמידע הגיע לידי מי שפרש משירותו בבנק או אם ניתן לו היתר, לפי חוק שירות הציבור, לקבלת תפקיד כאמור.

עדות על מטבע

67. תעודה הנחזית כתעודה שניתנה מאת הנגיד, או מאת אדם שהנגיד הרשהו לכך בכתב, והמעידה על המצורף אליה שהוא מטבע או שהוא מטבע מזויף, תשמש ראיה על כך, כל עוד לא הוכח היפוכו של הדבר.

נכסי בנק לאומי והתחייבויותיו במחלקת ההוצאה

68. כל הנכסים המוחזקים על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ במחלקת ההוצאה שהוקמה לפי פקודת שטרי בנק, התש"ח - 1948, וכל התחייבות הבנק, האמור לפי שטרי הבנק שהוצאו על סמך אותה פקודה, מועברים בזה לבנק, ובנק לאומי לישראל בע"מ משוחרר בזה מכל התחייבות שהועברה כאמור.

69. (בוטל).

70. (בוטל).

ייצוג בפני קרן המטבע הבינלאומית והבנק הבינלאומי לשיקום ופיתוח

71. הבנק ייצג את המדינה בכל ענין הנוגע לחברות המדינה בקרן המטבע הבינלאומית והבנק הבינלאומי לשיקום ופיתוח.

פקודת שטרי חליפין

72. לענין פקודת שטרי חליפין⁶, דינו של הבנק כדין בנקאי כמשמעותו באותה פקודה.

עבירות

73. (א) מי שעבר על האמור בסעיף 28, דינו - מאסר שנתיים או קנס 200,000 לירות או שני העונשים כאחד.
- (ב) (בוטל).
- (ג) מי שעבר על הוראה אחרת מהוראות חוק זה או על הוראה שניתנה על פי הסעיפים 43, 44, 49, 51, או 53 עד 55, או על הוראה אחרת שניתנה על פי חוק זה ושפורסמה ברשומות, וכן מי שביודעין מסר הודעה בלתי נכונה במסמך שהגיש או שהשיב תשובה בלתי נכונה לשאלה שנשאל לענין חוק זה, דינו - מאסר שנה או קנס 100,000 לירות או שני העונשים כאחד.

עבירה על ידי חבר בני אדם

74. נעברה עבירה על ידי חבר בני אדם, יאשם בעבירה גם כל מי שבעת ביצוע העבירה היה חבר ההנהלה, מנהל, או שותף של אותו חבר בני אדם, אם לא הוכיח אחד משני אלה:
- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
- (2) שהוא נקט בכל האמצעים הנאותים להבטחת שמירתו של חוק זה.

החזקת פקדונות בתאגידים בנקאיים

75. הבנק רשאי להחזיק פקדונות בתאגידים בנקאיים עד תום שלוש שנים מיום תחילתו של חוק זה.

זכות חתימה

76. הנגיד רשאי לייפות את כוחו של כל עובד בבנק לחתום במקומו בשם הבנק, דרך כלל, על מסמך מסויים או סוג מסויים של מסמכים.

ביטול חוקים

77. בטלים -

- (1) פקודת שטרי בנק, תש"ח - 1948;
- (2) פקודת המטבע, תש"ח - 1948, למעט הסעיפים 1 ו-2 שבה;
- (3) פקודת מטבעות קטנות, תש"ט - 1948.

תחולת החוק העותומני

78. החוק העותומני מיום 9 רגיב 1304 (9 באפריל 1877) ופקודת הריבית (השער החוקי)⁷ לא יחולו על תאגידים בנקאיים.

תחילת תוקף

79. הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאית בהודעה שתפורסם ברשומות, לקבוע תאריכי תוקף שונים לסעיפים שונים של חוק זה, ובלבד שתוקפם של כל סעיפי חוק זה יהיה לא יאוחר מתום שנה מיום פרסום חוק זה ברשומות.

ביצוע

80. הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה.

משה שרת
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

* ס"ח 164, התשי"ד, עמ' 192; התשט"ו, עמ' 242; התשט"ז, עמ' 32, עמ' 101; התשי"ז, עמ' 51; התשכ"ח, עמ' 48; התשכ"ט, עמ' 67, עמ' 99; התשל"ל, עמ' 125; התשל"ח, עמ' 36, עמ' 204; התש"ס, עמ' 129; התשמ"א, עמ' 243; התשמ"ה, עמ' 54, עמ' 201, עמ' 218; התשמ"ח, עמ' 239; התשנ"ה, עמ' 147, עמ' 196, עמ' 375; התשס"ד, עמ' 524.

1. ס"ח התשמ"ה, עמ' 216.
2. ס"ח התשמ"א, עמ' 232.
3. דיני ישראל 1, תשי"ד, עמ' 1.
4. הגמלאות שישולמו לנגיד הבנק ולמשנהו תיקבענה לפי חוק גמלאות לנושא משרה ברשויות השלטון, תשכ"ט – 1969 (ס"ח תשכ"ט, עמ' 98).
5. עכשיו: חוק הפיקוח על המטבע, תשל"ח – 1978 (ס"ח תשל"ח, עמ' 108, עמ' 204).
6. חוקי א"י, כרך א', עמ' 51; עכשיו: פקודת השטרות (דיני מדינת ישראל [נוסח חדש] 2, עמ' 12).
7. בוטלו בחוק הריבית, תשי"ז - 1957 (ס"ח תשי"ז, עמ' 58).

הוראת מעבר *

על אף הוראות סעיף 33א, בתקופה של 18 חודשים שלאחר תחילתו של חוק זה, תמונה לענין הסעיף האמור החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות בע"מ (בסעיף זה – החברה), ואם הופרטה החברה בתוך תקופת 18 החודשים האמורה, תמונה לענין הסעיף האמור, החברה שהופרטה, וזאת לתקופה של שש שנים שלאחר מועד ההפרטה; לענין זה, "הפרטה" – הפיכת החברה מחברה ממשלתית לחברה שחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה – 1975¹, אינו חל עליה.

* תיקון מס' 21, התשס"ז-2007, התקבל בכנסת ביום י' בשבט התשס"ז (29 בינואר 2007).

¹ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.